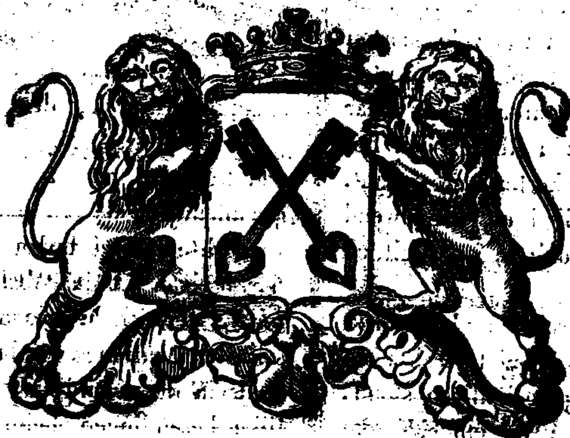
1852. N°. 132.

LEYDSCHE COURANT.

De Courant wordt Maandag, Woensdag en Vrijdag uitgegeven. Die van Maandag komt uit Zaturdag Avond.

WOENSDAG, 3 NOVEMBER.

De Prijs der Courant is f 12 in het jaar; de afzonderlijke nommers worden tegen 10 Centen afgegeven.

BINNENLANDSCHE BERIGTEN.

LEYDEN, 2 November.

Wij vernemen, dat de Heer P. Huidekoper, Gezagvoerder van het koopvaardij fregat de Prins Frederik der Nederlanden, met dien hoedem voor weinige dagen in het Nieuwe-Diep binnengekomen, voor den Leydschen Academietuin heeft aangebragt eene kist met planten van Oost-Indie, welke onder de zeldzaamste behooren, die ooit naar Europa zijn gevoerd. Behalve de boomen, die de gutta-percha en de gutta-gom opleveren, bevindt zich daarbij een schoon exemplaar van den Sumatraschen Kamferboom (Dryobalanops Camphora Colebr.) Deze planten bevinden zich in een volmaakt goeden toestand en het laat zich voorzien, dat zij zullen behouden blijven. Men erkent daarin op nieuw de belangstelling van den Heer Teysman, Directeur van den Plantentuin van Buitenzorg, in de bevordering der kruidkundige wetenschap, maar alle lof moet deswege toegekend worden aan den waardigen gezagvoerder, den Heer Huidekoper, zonder wiens naauwlettende zorgen, gedurende de reis aan deze planten besteed, de uitslag welligt niet zoo gunstig zou zijn geweest, daar de genoemde planten zeker behooren onder die, welke het moeijelijkst worden overgebragt.

— Op de Algemeene Vergadering der Maatschappij voor Toonkunst alhier, gehouden op Zaturdag den 30sten October des avonds te 6 ure in de Stads-Gehoorzaal, zijn de volgende Muziekstukken door de Leerlingen der Maatschappelijke Muziekschool ten gehoore gebragt:

Eerste Afdeeling.

N°. 1. Sonate voor Piano à 4/m, van J. Diabelli (1ste gedeelte), uitgevoerd door tien Leerlingen der 4de klasse: Th. Vos, J. E. Rouwenhorst Mulder, M. J. H. A. de Graaf, M. P. Müller, L. H. A. C. van Bree, J. G. van Rees, D. J. Fischer, J. A. F. Sperna Weiland, J. J. Krantz en W. H. Hubrecht.

N°. 2. Nocturne voor Violoncel van J. Burgmüller, uitgevoerd door W. L. van Kaathoven.

N°. 3. Sonate voor Piano à 4/m, van W. A. Mozart (Allegro), uitgevoerd door zes Leerlingen der 3de klasse: E. Kist, A. R. Fischer, M. C. Blok, H. M. Hopman, B. van Dantzig en H. Meerburg.

N°. 4. Introductie en Var. voor Viool van Jansa, uitgevoerd door W. Dozy.

N°. 5. Rondo voor Piano van J. Moscheles, uitgevoerd door J. J. C. Franken.

N°. 6. l'Isolement van J. Niedermeyer, gezongen door P. A. Verdam.

N°. 7. Var. voor Piano à 4/m, van L. van Beethoven, uitgevoerd door acht Leerlingen der 2de klasse: J. A. J. van Oosterzee, M. J. van Oosterzee, H. P. J. J. Le Lièvre, W. F. M. A. Koppeschaar, P. A. Verdam, S. M. Springer, J. J. C. Franken en J. M. Perrin.

N°. 8. Twee driestemmige Kooren van J. Würst, uitgevoerd door de 2de en 3de Zangklasse.

Tweede Afdeeling.

N°. 9. Sonate voor Piano à 4/m, van J. Diabelli (2de gedeelte), uitgevoerd door tien Leerlingen der 4de klasse: H. Vos, J. H. H. Hazenberg, J. F. H. Ruppe, C. M. H. Koch, M. van Kaathoven, S. van Kaathoven, J. C. A. de Sturler, E. M. F. Junius, F. E. Dumoulin en J. C. Emeis.

N°. 10. Var. voor Violoncel van T. Winter, uitgevoerd door W. F. Leemans.

N°. 11. Fantaisie voor Piano op thema's uit de Prophete van J. Meyerbeer, door J. Rosellen, uitgevoerd door S. M. Springer.

N°. 12. Aria uit de Freyschütz van K. M. von Weber, gezongen door H. P. J. J. Le Lièvre.

N°. 13. Adagio en Rondo uit een Concert van W. A. Mozart, uitgevoerd door J. M. Perrin.

N°. 14. Elfenfragen, Koor van J. Stern, uitgevoerd door de 2de en 3de Zangklasse.

N°. 15. Finale Rondo in C, van L. van Beethoven, uitgevoerd door zes Leerlingen der 2de klasse: M. J. van Oosterzee, S. M. Springer, P. H. J. J. Le Lièvre, J. J. C. Franken, J. A. B. Kellenbag en J. M. Perrin.

Aan de volgende Leerlingen zijn prijzen, eervolle vermeldingen of bevorderingen toegekend:

Zang. 2de Klasse. Eervolle melding aan: Jenny Dumoulin, P. A. Verdam en P. H. J. J. Le Lièvre. 3de Klasse. Bevorderd tot de 2de klasse: M. C. J. de Gelder. Eervolle vermelding aan: J. A. J. van Oosterzee, M. J. van Oosterzee, M. C. Blok, R. J. van Trotsenburg, C. M. H. Koch, H. M. Hopman en H. Vos. 4de Klasse. Een prijs aan: H. A. W. Kooreman. Eervolle vermelding aan: F. Kortser, J. G. van Rees, M. van Kaathoven, D. H. Pisuisse en M. C. Homberg.

Piano. 2de Klasse. Eervolle vermelding aan: S. M. Springer, J. M. Perrin, J. J. C. Franken, P. A. Verdam, J. A. J. van Oosterzee, M. J. van Oosterzee, J. A. B. Kellenbag en P. H. J. J. Le Lièvre. 3de Klasse. Bevorderd tot de 2de klasse: B. van Dantzig. Eervolle vermelding aan: H. M. Hopman, M. C. Blok, R. A. Fischer en E. Kist. 4de Klasse. Bevorderd tot de 3de klasse: J. F. H. Ruppe, S. van Kaathoven, M. van Kaathoven, D. J. Fischer, J. A. F. Sperna Weiland, E. M. F. Junius, C. M. H. Koch, J. G. van Rees, J. C. Emeis en J. J. Hazenberg. Prijzen aan: H. de Leng, A. C. Le Poole, J. E. Rouwenhorst Mulder, J. A. Wijnnobel en S. A. P. Krantz. Eervolle vermelding aan: W. A. Verdam, L. H. A. C. van Bree, G. P. C. M. A. van Musschenbroek, A. J. Juynboll, H. M. Los, M. P. Müller, D. H. Pisuisse en H. A. W. Kooreman.

Viool. 3de Klasse. Prijs aan P. C. le Poole. Eervolle melding aan R. L. Carvalho.

Violoncel. 4de Klasse. Bevorderd tot de 3de klasse W. F. Leemans. Eervolle melding aan W. L. van Kaathoven en S. A. van der Chijs.

— De *N. Rott. Cour.* die in eenige nommers een doorgaand verslag der Arnhemsche Tentoonstelling levert, is thans tot de Leydsche fabriekaten gevorderd; wij nemen die gelegenheid waar om hier het voornaamste daaruit te laten volgen.

Onder de opmerkelijkste exposanten in den tak der geweven stoffen, behoort in de eerste plaats S. A. Meerburg alhier, die eensdeels onder zijn eigen naam anderdeels als eigenaar der firma F. van Lelyveld Wz. en C°., onder N°. 244 en 245 meer dan een dubbel-alphabeth van verschillende gewone stoffen heeft ten toon gesteld, die zich door goede hoedanigheid doen opmerken. Onder die voorwerpen is er vooral éene, waarmede de Heer Meerburg op de tentoonstelling geheel alleen staat, en waardoor hij zich groote verdiensten en regt op de dankbaarheid van het hooge bestuur en van zijne landgenooten heeft verworven. Dit zijn namelijk de acht voorwerpen, vervaardigd uit den Oost-Indischen hennep of Rameh, welke plant een schier heesteraehtig gewas is, van het geslacht der brandnetels, op Java, Sumatra, Borneo en Celebes in grooten overvloed groeit, de stekende eigenschap der gewone netels mist en door knollen wordt voortgeplant.

Was reeds, ten gevolge van de prijsvraag der maatschappij van nijverheid in 1843, onder toezigt van den Heer Cazaux, uit dien vezel tweedraads ligtharingnettengaren vervaardigd, het was eerst in 1845 of 46, dat Prof. Blume de aandacht van den Heer Meerburg op dien vezel vestigde, als voorwerp van proefnemingen voor het weefgetouw. De Heer Meerburg was tot die proefnemingen bereid. En ofschoon deze vaak met de uiterste naauwkeurigheid moesten worden herhaald en ook vele geldelijke opofferingen daaraan waren verbonden, liet de Heer Meerburg zich daardoor niet afschrikken, maar arbeidde aanhoudend voort, tot hij eindelijk de ware bereidingswijze vond van den Rameh-vezel, die in Indië met weinig zorg was behandeld. En tot dusverre is hij de eenige geweest, die deze plant hier te lande voor de weverij heeft bereid. Dit onverdroten en aanhoudend streven is dan ook in 1849 bekroond en de deugdelijkheid van den vezel voldingend bewezen geworden, doordat de Maatschappij van Nijverheid, na een jaar beproevens van de ingezonden monsters en de gunstigste rapporten door verbruikers gegeven, aan Meerburgs fabrikaten uit de Rameh-plant, de groote zilveren medaille heeft toegewezen.

In den loop dier proefnemingen was ook Meerburg gebleken dat de Ramehvezel, bij behoorlijke bewerking, in de weverij niet slechts tot veelsoortig fabriekaat geschikt, maar zelfs verre boven de meeste andere hennepsoorten te verkiezen was, en werd alzoo voor de weverij gestaafd, wat Cazaux vroeger in het algemeen, en vooral ten opzigte der touwslagerij van de Rameh had gezegd. Voorts was het gebleken, dat de bewerking minder kostbaar en voordeeliger voor den fabriekant was, dan die van alle andere hennepsoorten. Ja, er waren menige gevallen, waarin de Rameh den Manilla-hennep evenaarde.

Verder wijst de *N. R. C.* nog eenige voordeelen aan die uit de planting, verzending en bewerking der Rameh zouden voortvloeijen, hoe het afval of de snuit, goed voor papier zou zijn en hoe zij zou kunnen dienen tot vervaardiging van kleedingstof hier te lande ter verzending naar de Oost.

Behalve het tafel-damast en zeil- en karldoek uit Rameh, heeft de Leidsche fabriekant Meerburg tentoongesteld twee soorten zeil- en even zoo vele soorten overdoek, uit Katoen; waarvan het gebruik bovenal in de tropische gewesten de voordeelen oplevert, dat het niet slechts ligter dan het garen doek, maar ook minder aan kerving onderhevig en dus in zekeren zin sterker dan het garen zeildoek is, en dat het ook bij reparatie minder kosten veroorzaakt. Om al deze redenen wordt het in Amerika veel vervaardigd en aangewend en is bij een vergelijkend onderzoek gebleken, dat die stoffe in qualiteit en deugd boven het Fransche katoenen zeildoek staat.

Van denzelfden fabrickant vinden wij ook verschillende soorten vlaggedoek. Nog een ander zijner producten verdient bijzondere melding, niet slechts om dat hij, als producent, daarmede op de tentoonstelling geheel alleen stond, maar ook om de goede fabrikatie en het schoon uiterlijk, en eindelijk om het gewigt van het fabrikaat zelf, hetwelk onder de weinige fabrieksartikelen behoort, dat op sommige markten van den vreemde nog steeds is gewild en, in weerwil van de inspanning der concurrentie door Engeland opgeleverd, nog geenszins is kunnen verdrongen worden. Wij bedoelen hier de Leydsche polemieten. welke nog altijd in China worden gevraagd en zelfs, voor den ruilhandel met dat land, naar het Russische rijk worden verzonden. Het door denzelfden fabrickant geleverde schoone ponceau wollen damast slechts in het voorbijgaan vermeldende, komen wij, door het verder door hem geleverde, op de verdere hoofd-artikelen der wolweverij, zijnde bever, duffel, karsaai en laken met zijne verscheidenheden, als satin de laine, circassienne, ligte lakens, casimieren, buckskins enz. in bijna al welke verscheidenheden, door Meerburg voortreffelijke nummers zijn geleverd. Het blijft dus een merkwaardig en verblijdend verschijnsel, dat, in weerwil van de volmaking der weverij bij andere volken en de aanhoudende inspanning om de mededingers voorbij te streven, en ook in spijt der reuzenstappen in het buitenland in de verwerij gedaan. het Engeland, noch Frankrijk, noch Duitschland, noch Belgie is mogen gelukken, onze lakens, hetzij wat deugd van weefsel, hetzij wat het schoone en bestendige der kleur in het algemeen en vooral blaauw en zwart betreft, te boven te streven. *(Verv. hierna.)*

— De prijzen der kaas zijn den 30sten October te Delft geweest ƒ 14.50 à ƒ 11 de 100 Ned. ℔, er werden ter markt gebragt 16 stapels wegende 5,184 Ned. ℔.

— Eenige ingezetenen van het eiland Ameland met den Burgemeester aan het hoofd, hebben besloten een badhuis te bouwen, zoowel tot bevordering van het belang der lijdende menschheid, als van de stoffelijke welvaart der bewoners van dat eiland.

— Uit Vlissingen wordt van den 28sten October gemeld, dat aldaar de Kapitein en manschap van het Hamburger barkschip Vesta waren aangebragt, welke dien morgen gered werden door Kapitein H. Bowbyes, voerende het schoonerschip Dolphyn, te Vlissingen te huis behoorende. Voormelde equipage den vorigen avond hun schip verlaten hebbende, 't welk voor de monding der Schelde op een bank geraakt was, zwalkte gedurende den ganschen nacht op zee, telkens door het ongestadig weder en de zware zeeën bedreigd wordende omver te slaan. Zij naderden dezen morgen verstijfd en afgemat, de zandbank genaamd de Noorder-Rassen, alwaar het onmogelijk was door de brekers heen te werken, toen de Dolphyn aan twam zeilen, wier manschap het met de meeste krachtinspanning gelukken mogt 9 ongelukkigen, behouden over te nemen.

— Uit het Gouvernements verslag, betreffende de ontvangsten en uitgaven der Indische administratie in Indië over 1850, blijkt, dat de inkomsten van den Gouverneur Generaal en de kosten van zijn huis bedroegen ƒ 171,662. Voor de Christelijke eeredienst is besteed ƒ 220,538, voor het onderwijs of schoolwezen ƒ 165,280 en voor de geneeskundige dienst en vaccine ƒ 127,517. Het consulaat in China eischte ƒ 11,201. De som van inkoop en posten op de koffij, beliep bijna 10 en die op de suiker insgelijks 10 mill. gulden, die op de thee ƒ 600,795, die op de tabak ƒ 322,692 en die op de kaneel ƒ 117,109. Voor landbouwkundige ondernemingen werd een voorschot à ƒ 83,356 gegeven. Inkoop en kosten van tin bedroegen ƒ 1,063,695, van zout ƒ 1,051,238, van rijst ƒ 800,766.

Het Nederlandsch-Indisch leger eischte ƒ 8,373,736 en de fortificatie-werken ongeveer 1 millioen gulden. De hofhouding van Inlandsche Vorsten en de schadeloosstelling en gratificatiën aan hen, kwam de schatkist te staan op ƒ 1,798,072 en het onderhoud van Inlandsche Gezanten, Grooten en Staatsgevangenen op ƒ 106,250; terwijl voor rekening van den Keizer van Soerakarta ƒ 9,268 en voor die van den Sultan van Djokjokarta ƒ 12,774 werd betaald.

's GRAVENHAGE, 2 November.

Z. M. heeft aan den Kapitein ter Zee Jhr. H. A. van Karnebeek, Adjudant van Z. M., op zijn verzoek, wegens langdurige dienst, eervol ontslag verleend uit de dienst, hem een pensioen van ƒ 1,800 toegelegd en den rang van Schout-bij-Nacht geschonken.

— Bij besluit van 28 October, heeft Z. M. aan den Hoogleeraar en Directeur van 's Rijks Herbarium te Leyden, C. L. Blume, vergunning verleend tot het aannemen en dragen van het Ridderkruis der Guelpen-Orde, hem door Z. M. den Koning van Hanover geschonken.

— De Minister van Binnenl. Zaken heeft, namens den Koning, aan den Heer J. H. Graswinkel te Delft, toegestaan het graven van een kanaal uit de grachten van Coevorden ten oosten van Dalen, door de Noord- en Zuidbarger veenen, tot de grenzen van Hannover.

— De Minister van Binnenlandsche Zaken heeft den 29sten October 10 personen als telegraphisten der derde klasse, tot wederopzeggens toe, in dienst gesteld.

— In de zitting der Provinciale Staten van Zuidholland, van heden, waar een even genoegzaam getal leden tegenwoordig was, is op voorstel van den Heer Commissaris des Konings besloten, de vergadering te verdagen tot aanstaanden Dingsdag den 9den dezer.

— De steurharingvisscherij blijft steeds bij uitnemendheid gunstig. Sedert den 26sten October zijn te Scheveningen weder aangekomen 14 schuiten, welke gezamenlijk geleverd hebben 1,967,000 stuks haring, zoodat thans het getal verkochte haring bedraagt 2,817,000 stuks. Van de 72 pinken, waaruit de haringvloot dit jaar bestaat, zijn nu reeds aangeweest 56, waarvan 5 tweemaal; terwijl de drie door den reeder A. Mos ter haringvisscherij uitgeruste schuiten, allen twee reizen hebben gedaan. Het is zonder voorbeeld, dat reeds in de maand October drie schuiten van één kantoor tweemaal aanzienlijke bezendingen hebben aangebragt. In weerwil van den grooten aanvoer, blijft de markt hoog.

— In het verslag der Commissie tot onderzoek in de Afdeelingen der voordragt tot eene bijdrage van ƒ 600,000, voor het droogmaken van het Haarlemmer-meer, komt voor, dat, naar mate deze belangrijke onderneming haar einde nadert, de wensch levendiger wordt, om de aanzienlijke kosten eenigermate vergoed te zien; dat men dus had gewenscht, dat eenige der reeds drooggemaakte gronden verkocht waren geworden, en dat men eenige nadere opheldering heeft verlangd, inzonderheid, ten aanzien van de moeijelijkheden met de stad Leyden. Men heeft verlangd met den stand van het regtsgeding, over de beweerde aanspraak dier stad, bekend te worden gemaakt; — en meent dat het niet met die voortvarendheid is doorgezet, welke het belang der zaak vereischte, en wenscht verzekerd te zijn, dat men de tegenpartij aan de bij de wet gestelde termijnen heeft gehouden, en zelf geene aanleiding heeft gegeven tot vertraging. Tevens is gevraagd, of men de drooggemaakte gronden niet nog hangende de regtsvordering kan verkoopen?

Wat betreft de voorziening voor Rijnlands boezem, wil men weten hoe ver men gevorderd is met het stoomgemaal te Halfweg; — en of men nog een stoomgemaal op den IJssel zal plaatsen.

Voorts verlangt men inlichting omtrent de bestaande uitzigten, aangaande het geheel voor de voltooijing gevorderde bedrag, en of de som van ƒ 1,916,314, aangewezen bij de wet van 1850, met de vastgestelde som van 8 millioen, daartoe toereikende zal zijn.

Vermits bij de overeenkomst van Julij 1847 met Rijnland is bepaald, dat dit Waterschap zal bijdragen in de kosten, heeft men verlangd te weten, hoe ver de onderhandeling daarover gevorderd is.

— In het verslag der commissie voor het Vde hoofdstuk (Binnenl. Zaken) opgemaakt, komt onder anderen voor, dat deze begrooting ƒ 428,344 meer bedraagt dan die voor 1851. De groote meerderheid der leden heeft de verhooging voor toepassing van de uitvinding der electrische telegraphie in ons vaderland, — voor aanleg van nieuwe wegen in Noord-Braband en in Limburg, en voortzetting van werken tot verbetering van rivieren en kanalen, nu de toestand der geldmiddelen dit veroorlooft, allezins prijselijk geoordeeld.

In al de Afdeelingen heeft men de aandacht der Regering willen vestigen op de noodzakelijkheid eener herziening van de wet op de nationale militie, en gevraagd of althans niet door eene partiële herziening in het gebrek zou kunnen worden voorzien?

Betreffende den Waterstaat en openbare werken is de aandacht der Regering gevestigd op de noodzakelijkheid van wetsbepalingen op de policie der spoorwegen.

Ten aanzien van het onderwijs wordt in het verslag gezegd: „Vrij algemeen heeft men gemeend, de regeling omtrent het onderwijs bij de wet, zoo als die, volgens art. 194 der Grondwet wordt gevorderd, zeer bijzonder der aandacht van de Regering te moeten aanbevelen. Bij de toenemende behoefte aan zoodanige regeling, kan men niet anders dan den wensch herhalen, dat daarin zoo spoedig mogelijk worde voorzien."

De opheffing van het staats-examen is door sommige leden afgekeurd. Een grooter aantal heeft het goedgekeurd, als een terugkeer tot het oude beproefde beginsel van vrijheid in het bezoeken der academische lessen. Onder deze waren echter leden, die, bij het verleenen van den academischen graad, door de instelling van een staats-examen, meerderen waarborg voor de bekwaamheid der jongelieden wenschten te erlangen.

De groote meerderheid der leden acht, met de Regering, het toekennen van premien, ten behoeve der visscherij, strijdig met eene goede staatshuishoudkunde; zij wenscht de afschaffing daarvan nog spoediger, dan, volgens de mededeeling der Regering het geval zal zijn, maar dan ook tevens de opheffing der reglementaire bepalingen, door welke de uitoefening van dit bedrijf wordt belemmerd en aan banden gelegd.

— Uit het verslag der Commissie betreffende het VIde Hoofdstuk der begrooting (Hervormde Eeredienst enz.) blijkt dat men weder veel gesproken heeft over het al of niet wenschelijke eener opheffing van dit Ministerie, en is opgemerkt dat men in allen gevalle tot eene beslissing behoorde te komen.

Eerste Kamer der Staten-Generaal.

Zitting van Maandag 1 November.

In deze zitting heeft de Voorzitter kennis gegeven, dat door de afdeelingen benoemd zijn: tot hare Voorzitters, de Heeren Borski, Martens van Sevenhoven, van Sasse van Ysselt en van Nispen van Pannerden.

Voorts zijn ingekomen de door de Tweede Kamer aangenomen wetsontwerpen. De behandeling dier wetsontwerpen is bepaald op Dingsdag 2 Nov.

— Uit het verslag der Commissie van Rapporteurs nopens het wetsontwerp, betreffende der verlenging van den spoorweg van de stad Arnhem tot de Pruissische grenzen, blijkt, dat de groote meerderheid der leden,

welke dit ontwerp in de Afdeelingen hebben overwogen, zich wel kon vereenigen met de wijze, waarop de beginsels der onteigeningswet daarbij op dit belangrijk werk zijn toegepast. Zij keurden mitsdien de strekking der voordragt, zooals zij daar ligt, allezins goed. Enkele leden konden zich bij dit gevoelen niet zoo gaaf nederleggen, en waren meer de meening toegedaan, dat het eenig wets-artikel bij de bepaling der rigting van den weg te veel bijzonderheden bevat; terwijl zij tevens van oordeel waren, dat, wanneer de wetgever zich in de omschrijving van zoodanige bijzonderheden inlaat, er dan nog veel meer, bijv. de aanwijzing van elke verandering in de rigting van den weg, te vermelden ware.

— Omtrent de strekking en inhoud der verschillende artikelen van het ontwerp tot vaststelling der begrooting van uitgaven voor de Lands-Drukkerij over 1853, zijn in de Afdeelingen geene aanmerkingen noch bedenkingen gerezen.

Zitting van Dingsdag 2 November.

In deze zitting zijn de volgende wetsontwerpen met algemeene stemmen aangenomen: 1°. dat tot wijziging der wetten tot regeling der begrooting van uitgaven op het fonds, voortspruitende uit koopprijzen van domeinen en tot amortisatie van schuld, beide over 1851; 2°. dat tot verhooging van het Vde Hoofdstuk der Staatsbegrooting voor 1852 (bijdrage aan de Nederl. Rijnspoorweg-Maatschappij); 3°. dat betreffende de toestemming des Konings met gemeen overleg der Staten-Generaal, tot het huwelijk van Prins Willem Frederik Hendrik der Nederlanden; 4°. dat, verklarende het algemeen nut der verlenging van den spoorweg van Arnhem tot de Pruissische grenzen, en 5°. dat tot vaststelling der begrooting van uitgaven voor de Landsdrukkerij over 1853.

AMSTERDAM, 1 November.

In het Odéon werd ll. Woensdag eene algemeene vergadering gehouden van het Koninklijk Zoölogisch Genootschap *Natura Artis Magistra*, waarin met bijna algemeene stemmen werd besloten tot het aangaan van eene leening groot ƒ250,000, rentende 4 pCt. met eene oploopende premie van ½ pCt. — Het bedrag dezer leening moet strekken, om alle bestaande schulden af te lossen, het terrein te vergrooten en een tweeden vleugel van het hoofdgebouw, eene grooter diergaarde en andere inrigtingen daar te stellen.

— De heer G. M. Röntgen, vroeger Directeur der Stoomboot-Maatschappij, doch die sedert eenige jaren ongesteld was, is ll. Donderdag alhier overleden.

UTRECHT, 1 November.

In April was het getal der aan onze Hoogeschool gerecenseerde studenten 377, sinds 1 Aug. tot op heden zijn op nieuw ingeschreven 142, zoodat het getal ingeschrevenen thans 519 bedraagt. Telt men hieraf 24, die sinds April zijn gedoctoreerd of hun proponents examen hebben gedaan, dan blijft het getal hier werkelijk studerende 495. Naar wij meenen, is onze Akademie de meest bezochte der drie Akademien. (*Utr. Cour.*)

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

ENGELAND.

LONDEN, 29 October.

De Iersche boterhandel is dit jaar alhier zeer levendig geweest en bedroeg 38,389 vaten; de Iersche boter zou, volgens den *Cork Examiner*, de Nederlandsche verdringen.

— De schrijfster van den uitmuntenden Roman, *de hut van Oom-Tom*, Mevr. H. Stowe, heeft de geheele opbrengst van dit werk doen strekken tot bevordering van de afschaffing der slavernij in de Ver. Staten. Zij heeft reeds 4,000 £ gestort.

— Niettegenstaande men de ongunstigste voorspellingen deed nopens 't geen de vrijheid van handel in Engeland zou werken, leveren de statistische opgaven nopens het Britsche fabriekwezen het bewijs eener ontzaggelijke uitbreiding. In den loop van 1851 tot October zijn, alleen in het district, waarvan Manchester de hoofdplaats is, 81 nieuwe manufactuurfabrieken gebouwd, eene stoomkracht van 2,240 paarden bezittende, terwijl in de bestaande fabrieken nog 1477 paardenkrachten zijn aangebragt. Deze vermeerdering moet weder aan 14,000 werklieden arbeid hebben verschaft. Zulk eene buitengemeene uitbreiding is alleen toe te schrijven aan den overvloed van kapitalen, de goedkoopte der vervaardiging, de verbetering in het mechanisme en den bloei van de geheele handelswereld.

Sedert den 3den Oct. is evenwel de toeneming nog grooter geweest. Te Blackburn is onder meerderen opgerigt eene groote spinnerij, waarvan de oprigting ruim 1 millioen heeft gekost. Op elf andere plaatsen zijn spinnerijen of weverijen van verschillende grootte opgerigt, en komt men handen te kort, om alle bestellingen te voldoen. Nog zijn op zestien andere plaatsen gelijke fabrieken in aanbouw of worden ze uitgebreid. Te Bradford wordt eene fabriek gezet, waarvan het hoofdgebouw eene zaal zal bevatten van 540 voet lengte. De machines zullen in werking worden gebragt door eene stoomkracht van 1200 paarden; alleen voor de verlichting zijn 5000 gasvlammen en 100,000 kubiek voet gas dagelijks noodig. De ondernemer laat voor de werklieden 700 woningen bouwen. De uitgave voor deze reusachtige fabriek zal 6 millioen gulden bedragen. — Te Bolton zal eene fabriek van gelijke uitgestrektheid worden gevestigd. In al onze manufactuur-districten is de toename dezelfde. Bij zulk eene schrikbarende uitbreiding begint men te vreezen voor gebrek aan werklieden. Tot dusverre leverde Ierland genoegzamen toevloed. Met de landverhuizing evenwel, die toeneemt, en de duizenden, die naar de gouddistricten trekken, is de toekomst van die zijde moeijelijk. Het gevaar is zeker van eene nieuwe soort, maar moet daarom niet geloochend worden. De vermindering van het aanbod van handen en de daaruit voortspruitende verhooging der loonen zou eene groote maatschappelijke omwenteling daarstellen; daarom moet men de oogen naar buiten wenden, en de werklieden in Belgie, Duitschland en zelfs in Frankrijk gaan halen. Is daar eenmaal de behoefte aan handen hier bekend, dan zullen weldra Saksers en Vlamingers in menigte naar ons toestroomen, en zullen onze fabriekanten daarin de moeijelijkheid kunnen bestrijden.

De *Times*, die deze opmerkingen mededeelt, noemt de tegenwoordige uitbreiding van het fabriekwezen een gunstig teeken, omdat het geene reactie is na een stilstand, maar eene nieuwe verbetering na eenen voortdurenden voorspoed.

— Den 28sten is te Dublin de door de vereeniging tot bevordering van godsdienstige gelijkheid belegde vergadering gehouden. Zij werd bijgewoond door meer dan 300 personen, onder welke vele Iersche Parlementsleden en een groot aantal Roomsche priesters, benevens enkele Protestanten. De Praelaten der Roomsche kerk in Ierland waren niet tegenwoordig; doch er werd een brief voorgelezen van den Aartsbisschop van Tuam, waarin hij zich met de bedoeling der vergadering vereenigt. Onderscheiden besluiten werden voorgesteld en na eene doorgaans gematigde beraadslaging aangenomen.

Het merkwaardigste der beraadslaging was, dat verscheiden Roomsche sprekers de Toscaansche regering scherp berispten omdat zij twee stille burgers alleen wegens het bijbellezen als misdadigers deed straffen; zij wilden niet dat de onverdraagzaamheid van buitenlandsche dwingelanden aan de Iersche Katholieken werd aangewreven. Slechts een der aanwezigen kwam tegen deze veroordeeling op, zeggende dat hetgeen gezegd was, niet overeenkwam met de ware toedragt der zaak. Al de sprekers weerden het vermoeden af, dat de vereeniging onder de leus van godsdienstige gelijkheid, het overwigt der Roomsche kerk zoude willen bewerken.

BELGIE.

BRUSSEL, 1 November.

Eindelijk is het toch den Heer de Brouckere mogen gelukken een gematigd-liberaal Kabinet, hetwelk in duigen scheen gevallen te zijn, tot stand te brengen. De nieuwe Ministers zouden reeds gisteren, den 31sten October, den eed afleggen. Ten gevolge van eene of andere opgerezen omstandigheid is het vroegere plan weder opgevat, de laatste bezwaren zijn weggeruimd en het Ministerie is aldus zamengesteld: de Heer de Brouckere, Minister van Buitenl. Zaken; de Heer Piercot, van Binnenl. Zaken; de Heer Faider, van Justitie; de Heer Liedts, tijdelijk, van Financien; de Heer van Hoorebeke, van Openbare werken; de Generaal Anoul, van Oorlog. De drie laatstgenoemden zijn thans Ministers en blijven in hunne tegenwoordige betrekking.

De nieuw optredende Ministers worden gematigde maar opregte en onwankelbare voorstanders der liberale staatkunde genoemd.

Volgens de dagbladen van de partij der geestelijkheid behoort de Heer Piercot tot de driftige liberalen, en stemt bij geheel in met den afgetreden Minister Frère Orban.

— In de zitting der Kamer van Volksvertegenwoordigers van 29 October is een wetsontwerp ingediend houdende vergunning voor het aanleggen van eenen spoorweg van Antwerpen tot de Nederlandsche grenzen.

FRANKRIJK.

PARIJS, 31 October.

Het dagblad *l'Union* vraagt bij het overzigt der vele groote werken die overal op 's Lands kosten worden ondernomen, of men er zich onbepaald mede mag gelukwenschen? Of dat wel een geregelde toestand is voor een volk? Of daarin niet iets onberadens en gevaarlijks is? Zoo er onder die werken al vele zijn die zeer nuttig en gepast, ja ontegensprekelijk noodig zijn; zoo anderen beantwoorden aan de grootheid van den Franschen naam, en de grenzen dier grootsche weelde niet te boven gaan, welke volken van den eersten rang zich kunnen veroorloven; moet toch niet de man van staat zich zelven afvragen: of al die ondernemingen volkomen met de geldmiddelen van den staat in verband staan?

Men heeft sedert vele jaren vooral bij de laatste begrooting kunnen zien hoe moeilijk het is om ontvangsten en uitgaven in evenwigt te brengen. Men heeft gesproken van vermindering van het leger, maar het besluit daartoe wordt nog verwacht. Moge al de indirecte belastingen wat meer opbrengen, 't staat in geen verhouding met die vermeerdering voor openbare werken.

— Er zijn thans in 5 havens 18 linieschepen en 22 fregatten in aanbouw.

— Uit Rome wordt berigt, dat er bij Pauselijk besluit een aantal Officieren zijn aangesteld bij het eerste buitenlandsche regiment, welks zamenstelling snel vordert.

SPANJE.

Jose Redondo, bijgenaamd el Chiclanero, de grootste der thans levende Spaansche matadors (stieren-dooders), is in 1819 te Chiclana, eene kleine stad in Andalusie, geboren, zijne ouders waren arme boeren menschen. Als 14-jarige knaap sloot Jose zich bij den destijds reeds beroemden matador Montes aan. In het jaar 1838 doodde Jose in de groote renbaan te Sevilla den eersten stier. De bewondering en verbazing van het publiek was dan ook zoo groot, dat hem meer dan 1000 gulden Ned. in den circus werden toegeworpen. De Hertog van Veragues was over dit meesterstuk zoo verrukt, dat hij zich tot hem in het strijdperk begaf en hem ten aanschouwe van 10- à 12,000 personen hartelijk omhelsde en een pensioen van 1200 realen, ƒ150 's jaars, schonk. De kinderlooze Montes nam hem tot zoon aan en benoemde hem tot zijnen erfgenaam. Jose is milddadig en zeer godsdienstig; biecht en gebruikt het avondmaal telken reize als hij zijn beroep zal uitoefenen, en leidt overigens een onberispelijk leven. Hij is de eerste matador

dien men toegang in de hoogste kringen heeft verleend. [Jammer dat zulk een aanleg aan zulk een nutteloos en barbaarsch gebruik wordt ten offer gebragt.]

— Men heeft bij Vittoria, onder de puinhoopen van de voormalige Carlistische bergvesting Gebara, veel gouden en zilveren vaatwerk voor kerkelijk gebruik gevonden. Alles draagt het wapen der voormalige Benedictijner abdij San Domingo de la Calzada. De waarde wordt op 500,000 piasters gerekend. Nevens deze schatten lagen de geraamten van zes menschen, en zes geweren. Na den slag bij Vittoria namen de Franschen den terugtogt over Gebara aan en de roovers, naar alle waarschijnlijkheid soldaten, vlugtten onder de bouwvallen der oude Moorsche vesting. Men heeft, volgens berigt van oude lieden, toen gemeend, dat zij zich in een der twee onderaardsche gangen van den berg verscholen hielden, en de vervolgers hadden daarop de in- en uitgang met brandend stroo en rijswerk opgevuld, en met steenhoopen digt gemaakt. De gemeente van Ozaeta heeft thans de steenen willen gebruiken om een kerk te bouwen en vond toen die schatten, waaronder een diamant van groote waarde.

TOSCANE.

FLORENCE, 23 October.

Gisteren is alhier de deputatie van Engelsche en andere Afgevaardigden aangekomen, om van den Groot-Hertog kwijtschelding van straf te vragen voor de wegens Bijbelverspreiding veroordeelde familie Madiai.

OOSTENRIJK.

WEENEN, 29 October.

Het wordt meer en meer bevestigd dat men de Prinses Carola van Wasa tot de R. K. kerk zal doen overgaan. Zij is de kleindochter van de weduwe van den Groothertog van Baden, die eene dochter was van den in 1809 afgetreden Koning van Zweden Gustaaf Adolf IV, in 1837 in Zwitserland onder den naam van Colonel Gustafson overleden. Die overgang tot de Roomsche kerk zou geen ander doel hebben dan een aanstaand huwelijk met den President van Frankrijk.

De Prinses, geboren in 1833, heeft haar 19de jaar bereikt; de President geboren den 20sten April 1808, telt dus thans ongeveer 45 jaren.

— Met toestemming van den Paus zullen de onderhandelingen tot het sluiten van een concordaat met den H. Stoel, hier ter stede gevoerd worden.

ZWEDEN.

STOCKHOLM, 23 October.

Z. M. is kort na zijne terugkomst alhier door eene vrij ernstige ongesteldheid aangetast, ten gevolge van eene op de reis van Christiania gevatte koude. Een gisteren uitgegeven bulletin behelst het volgende: »In den ziektetoestand van Z. M. is in den loop van gisteren geen merkbare verandering gekomen. De nacht was onrustig en de Koning leed aan pijn in de schouders, eerst tegen den morgen heeft Z. M. eenige rust genoten."

STADS BERIGTEN.

VERGADERING van den Gemeenteraad van Leyden, Donderdag den 4den November 1852, des namiddags ten 1 ure.

Onderwerpen:

Gemeente-begrooting van Ontvangsten en Uitgaven, over 1853.

KERKNIEUWS.

KAMPEN, 27 October. De Breede Kerkeraad der Herv. gemeente alhier, heeft ter vervulling der vacature, ontstaan door het overlijden van Ds. N. S. Heek, het navolgende twaalftal van Predikanten opgemaakt, alphabetisch gesteld: DD. Bouwes, te Leens; van Duinen, te Vledder; Hallo, te Naarden; Heerspink, te Gieten; Jungius, te Rijswijk; van Looh, te Hoogezand; Parcau, te Assen; Roldanus, te Katwijk aan den Rijn; Sannes, te Oude-Pekel-A.; Sluiter, te Wijhe; Steenberg, te Dirksland, en Coolhaas van der Woude, te Nieuw Beerta.

AKADEMIE-NIEUWS.

PROMOTIE AAN DE UTRECHTSCHE HOOGESCHOOL.

Den 29 October de Heer S. H. Vernède, van Utrecht, en den 30sten de Heer E. A. A. IJssel de Schepper, van Arnhem, beiden in de Regten, met *Theses.*

218de Staats-Loterij.

Trekking der Vijfde Klasse.

5de Trekking. No. 17423 een prijs van ƒ1,000.
6de » No. 15391, een prijs van ƒ2,500. Nos. 102, 3913, 7833, 15987 en 18978, ieder een prijs van ƒ1,000.

WELDADIGHEID.

De bede, om een penningske voor de 8 Weduwen en 26 Weezen van *Hellevoetsluis*, waarmede ik Zondag ll. tot iederen Stadgenoot kwam, is door menig weldenkende beantwoord. Evenwel zijn er nog velen, die de zelfvoldoening niet smaakten, een traan gedroogd te hebben van die bedroefden, en voor dezelven, blijft bij den Ondergeteekende de gelegenheid tot offering, ook van de kleinste gift, opengesteld.

A. W. SYTHOFF,
Oude Vest, Wijk VI, No. 951.

ADVERTENTIEN.

BEURSPRIJS VAN SCHULDBRIEVEN.

MAANDAG, 1 November.

			Laagst.koers.	Hoogst.koers.	Gebleven.
NEDERLAND, Werkelijke Schuld	à 2½	pCt.	63 1/16	63 1/8	63 1/8
Dito Certificaten	» 3	»	75 5/8	75 7/8	75 13/16
Dito dito	» 4	»	94 7/8	95 1/8	94 15/16
Amortisatie Syndicaat	» 3½	»	—	—	—
Handelmaatschappij	» 4½	»	—	—	—
O. I. Leening	» 4	»	94¼	—	—
Dito Holl. Spoorweg	»		84	85	—
Aandeelen Rijn-Spoorweg	» 4½	»	—	—	—
Haarlemmermeer	» 5	»	—	—	—
FRANKRIJK, Certif.	» 3	»	75¾	—	—
Dito dito	» 5	»	—	—	—
RUSLAND, Obl. HOPE 1798 en 1816	» 5	»	107 7/8	108 1/8	108
Dito dito 1828 en 1829	» 5	»	106 3/8	106¼	106¼
Cert. bij dito 1831 en 1833	» 5	»	97 1/8	—	—
Dito 1840	» 4	»	91 1/8	91¼	91¼
Dito bij STIEGLITZ & Co.	» 4	»	90¾	90 7/8	90 7/8
Dito dito Nieuwe	» 4	»	—	—	—
Inschrijving in Assign.	» 6	»	—	—	—
Certificaten van dito	» 6	»	—	—	—
POLEN, Obligatiën	» 4	»	85½	—	—
Dito Aandeelen met Loten. fl.	250	ƒ	—	—	—
Dito dito 1835	» 500	»	162	—	—
SPANJE, Obligatien	à 1	pCt.	25	25 1/16	—
Dito Obligatiën	» 3	»	51	51¼	51 3/16
Dito Binnenl. à 6 m.	» 3	»	45 13/16	45 5/8	45 13/16
Bewijzen Coupons			8 11/16	9½	—
OOSTENRIJK, W. B. bij Goll.	» 5	»	—	—	—
Dito	» 4	»	—	—	—
Dito Metall.	» 5	»	77 5/8	77 13/16	—
Dito Nieuwe	» 5	»	89 7/8	90 1/8	89 15/16
Dito 1847	» 2½	»	40 7/16	40 5/8	40 7/16
BELGIE, Banc.	» 2½	»	51½	—	—
Dito bij ROTHSCHILD	» 2½	»	51 13/16	51 7/8	51 7/8
BRAZILIE, 1824 100 £	» 5		99½	—	—
PORTUGAL, te Londen	» 5		40 9/16	40 15/16	40 7/8
Dito dito	» 4	»	37 9/16	37 15/16	37 7/8
VENEZUELA,	» 3½	»	—	—	—
MEXICO,	» 5	»	—	—	—
AMERIKA, Bankactiën			4 1/16	4 1/8	—

Te Leyden ter Boekdrukkerij van J. G. LA LAU.